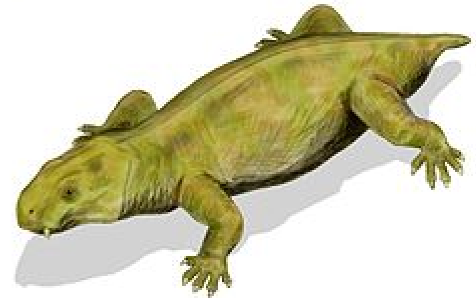
Dicynodon

Dicynodon is een geslacht van uitgestorven Anomodontia dat behoorde tot de Dicynodontia. Dit is een groep van logge planteneters uit het Perm en Trias die behoren tot de Synapsida, de ruimere groep die ook de zoogdieren omvat. In het geslacht *Dicynodon* zijn tot nu toe zo'n 160 soorten benoemd. Hij leefde in het Boven-Perm (ongeveer 254 - 251 miljoen jaar geleden) en zijn fossiele overblijfselen zijn gevonden in Afrika.

Dicynodon

Fossiel voorkomen: Boven-Perm tot Trias

Taxonomische indeling

Rijk:	Animalia
Stam:	Chordata
Onderklasse:	Synapsida
Orde:	Therapsida
Onderorde:	Dicynodontia
Familie:	Dicynodontidae

geslacht

Dicynodon

Owen, 1845

Typesoort

***Dicynodon lacerticeps* Owen, 1845**

Afbeeldingen op Wikimedia Commons

Portaal Biologie

Inhoud

Beschrijving

Dicynodon was een middelgroot dier en kon meestal een lengte van ongeveer 1,2 meter bereiken. Het had een gedrongen en tonvormig lichaam, nogal langwerpig en eindigend in een korte staart. De benen ondersteunden het lichaam en waren iets buiten geplaatst, en waren vrij kort en stompe. De schedel van *Dicynodon* was begiftigd met een korte snuit en eindigde in een bek vergelijkbaar met die van een schildpad, die in het levende dier waarschijnlijk was bedekt met keratine. Vlak achter de bek had de kaak twee lange, sterke hoektanden, die waarschijnlijk werden gebruikt om planten uit te graven die vervolgens met de snavelachtige bek werden opgegeten.

In vergelijking met andere vergelijkbare dicynodonten onderscheidde *Dicynodon* zich door een combinatie van unieke kenmerken: de hoektanden waren naar voren gericht, de premaxis waren vierkant in palatinaal zicht, de geschubde botten waren smal in zijaanzicht (met het jukbeen en vierkante takken die vormde een scherpe hoek), de breedte van het interorbitale gebied was breder dan het intertemporele gebied, en de intertemporale balk was vrij kort en bijna verstoken van blootstelling van de pariëtalen.

Fossielen

Fossielen van het geslacht *Dicynodon* zijn gevonden in Rusland (Noordelijke Dvina), China, Zuid-Afrika (Karoo Beds) en Tanzania. *Dicynodon* leefde van het Laat-Perm tot Vroeg-Trias (circa 260 - 245 miljoen jaar geleden).

Classificatie

Ondanks dat het het gelijknamige geslacht is van de groep dicynodonten, is het *Dicynodon*-geslacht al heel lang een echte "afvalbak" om talloze fossielen en soorten permotriassische dicinodonts te huisvesten. Het type soort is *Dicynodon lacerticeps*, voor het eerst beschreven door Richard Owen in 1845 op basis van fossiele resten gevonden in de bovenste Permische landen van Karroo (Zuid-Afrika). Momenteel is de enige andere als geldig erkende soort *D. angielczyki*, beschreven in 2019 op basis van fossielen gevonden in Tanzania en bijna gelijktijdig met die van Zuid-Afrika. De laatste soort verschilde van de standaardsoort door de aanwezigheid van een expansie van het plaveiselbot en het jugal-bot onder de postorbitale balk en door de aanwezigheid van een posterolaterale expansie van het plaveiselbot achter het temporale venster (Kammerer , 2019).

In het verleden is een groot aantal soorten toegeschreven aan *Dicynodon*, meer dan 160. Alleen een studie uit 2011 door Kammerer en collega's plaatste de orde in deze verwarrende taxonomie. De studie bevestigde de geldigheid van 11 soorten, waaronder*D. lacerticeps* (de typesoort) en *D. huenei* (een Tanzaniaanse soort die later werd toegeschreven aan een ander geslacht, *Daptocephalus*). De andere soorten zouden volgens de studie worden toegeschreven aan andere geslachten van dicynodonten, zoals *Daptocephalus*, *Sintocephalus*, *Turfanodon*, *Daqingshanodon*, *Jimusaria*, *Dinanomodon*, *Vivaxosaurus*, *Peramodon*, *Keyseria*, *Euptychognathus*, *Syops* en *Basilodon*. *Dicynodon* wordt beschouwd als een afgeleid lid van de dicynodonten, binnen de clade Pristerodontia. Het lijkt op *Pristerodon*, *Gordonia* en *Dinanomodon*, maar het is mogelijk dat het ook dicht bij de oorsprong van de Lystrosauridae lag.

Soorten

Er zijn een kleine tweehonderd soorten in het geslacht *Dicynodon* benoemd. Enkele daarvan zijn:

- *Dicynodon bolorhinus*
- *Dicynodon lacerticeps* (type)
- *Dicynodon leoniceps*
- *Dicynodon leontops*
- *Dicynodon lissops*
- *Dicynodon osborni*
- *Dicynodon plateceps*
- *Dicynodon trigonocephalus*
- *Dicynodon whaitsi*

De meeste soorten bleken achteraf jongere synoniemen te zijn of hernoembaar tot een eigen geslacht. Twee soorten zijn vermoedelijk nog geldig: de typesoort *Dicynodon lacerticeps* en *Dicynodon huenei*.

Literatuur

- Owen, R. 1845. Report on the Reptilian Fossils of South Africa. Part I.— Description of certain fossil crania, discovered by A. G. Bain, Esq., in sandstone rocks at the south-eastern extremity of Africa, referable to different species of an extinct genus of Reptilia (Dicynodon), and indicative of a new Tribe or Sub-order of Sauria. Transactions of the Geological Society of London, 2nd Series 7:59–84.
- Haughton, S. H. 1932. On a collection of Karroo vertebrates from Tanganyika Territory. Quarterly Journal of the Geological Society ofLondon 88:634–668.
- Broom, R. 1911. On some new South African Permian reptiles. Proceedings of the Zoological Society of London 1911:1073–1082.

- Angielczyk, Kenneth D.; Kurkin, Andrey A. (2003). "Phylogenetic analysis of Russian Permian dicynodonts (Saurischia: Anomodontia): implications for Permian biostratigraphy and Pangaean biogeography". Zoological Journal of the Linnean Society. 139 (2): 157–212. doi:10.1046/j.1096-3642.2003.00081.x.
- Lucas, S. G., 2005, Dicynodon (Reptilia: Saurischia) from the Upper Permian of Russia: biochronologic significance: In: The Nonmarine Permian; edited by Lucas, S. G., and Zeigler, K. E., New Mexico Museum of Natural History & Science, Bulletin 30, p. 192-196.
- Kammerer, C.F.; Angielczyk, K.D.; Fröbisch, J. (2011). "A comprehensive taxonomic revision of Dicynodon (Saurischia, Anomodontia) and its implications for dicynodont phylogeny, biogeography, and biostratigraphy". Journal of Vertebrate Paleontology. 31 (Suppl. 1): 1–158. doi:10.1080/02724634.2011.627074.
- Christian F. Kammerer (2019). "Revision of the Tanzanian dicynodont Dicynodon huenei (Therapsida: Anomodontia) from the Permian Usili Formation". PeerJ. 7: e7420. doi:10.7717/peerj.7420.

- *Dicynodon* (http://paleodb.org/cgi-bin/bridge.pl?a=checkTaxonInfo&taxon_no=39019&is_real_user=1) in de Paleobiology Database
- Dit artikel of een eerdere versie ervan is een (gedeeltelijke) vertaling van het artikel Dicynodon (https://it.wikipedia.org/wiki/Dicynodon?oldid=110030397) op de Italiaanstalige Wikipedia, dat onder de licentie Creative Commons Naamsvermelding/Gelijk delen (https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.nl) valt. Zie de bewerkingsgeschiedenis (https://it.wikipedia.org/wiki/Dicynodon?offset=20200228&action=history) aldaar.

Overgenomen van "https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Dicynodon&oldid=55755521"

Deze pagina is voor het laatst bewerkt op 28 feb 2020 om 22:34.

De tekst is beschikbaar onder de licentie Creative Commons Naamsvermelding/Gelijk delen, er kunnen aanvullende voorwaarden van toepassing zijn. Zie de gebruiksvoorwaarden voor meer informatie.
Wikipedia® is een geregistreerd handelsmerk van de Wikimedia Foundation, Inc., een organisatie zonder winstoogmerk.